

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СІЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 21 (984)

Субота, 22 мая 1954 года

Цана 50 кап.

Вялікая жыватворчая дружба

Геніяльны пясяр украінскага народа Тарас Шаўчэнка мог толькі зарыць аб тым часе, калі яго родны народ, разарваўшы кайданы няволі, стане жыць «у сям'і вялікай, у сям'і вольнай, новай».

Украінскі народ у вялікай вольнай сям'і ўрачыста адзначае вёсаканомную дату сваёй гісторыі.

Трыста год таму назад у горадзе Пераславе народная Рада прыняла гістарычнае рашэнне аб уз'яднанні Украіны з Расіяй.

Выказваючы непахісную волю ўсяго свабодналюбнага украінскага народа, яго спадчыніцы спадчыніцы, удзельнікі Пераслаўскай Рады аднадушна выказаліся за ўз'яднанне з рускім народам.

Трыста год таму назад у горадзе Пераславе народная Рада прыняла гістарычнае рашэнне аб уз'яднанні Украіны з Расіяй.

Выказваючы непахісную волю ўсяго свабодналюбнага украінскага народа, яго спадчыніцы спадчыніцы, удзельнікі Пераслаўскай Рады аднадушна выказаліся за ўз'яднанне з рускім народам.

Трыста год таму назад у горадзе Пераславе народная Рада прыняла гістарычнае рашэнне аб уз'яднанні Украіны з Расіяй.

Выказваючы непахісную волю ўсяго свабодналюбнага украінскага народа, яго спадчыніцы спадчыніцы, удзельнікі Пераслаўскай Рады аднадушна выказаліся за ўз'яднанне з рускім народам.

Трыста год таму назад у горадзе Пераславе народная Рада прыняла гістарычнае рашэнне аб уз'яднанні Украіны з Расіяй.

Рэспубліка. У 30-ці тысячках школ вучацца украінскія дзеці, а юнакі і дзяўчаты запяваюць аўдыторыі 144-х вышэйшых навучальных устаноў.

На заахвочанне ўрада Украінскай ССР у Кіеве прыбылі пасланцы народаў нашай шматнацыянальнай дзяржавы і тоеці краін народнай дэмакратыі.

Сёння ў Кіеве адкрылася юбілейная сесія Вархоўнага Савета Украінскай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі, прысвечаная слаўнай гістарычнай даце ўз'яднання.

Неўзабаве ў Маскве адкрыцца юбілейная сесія Вархоўнага Савета РСФСР.

Усе народы-браты з асаблівай сілай адчуваюць у гэтыя дні злучэнне сваёй еднаці, магутнасці сваёй Савецкай дзяржавы, несакрушальнае і кроўнае адзінства са сваёй роднай Камуністычнай партыяй, са сваім урадам.

Саюз непарушны рэспублік свабодных. З'ядналі навекі Вялікая Русь.

З невычымым поспехам і ўдзямам прайшла ў Кіеве декада рускай літаратуры і мастацтва.

Як сваіх найлепшых сяброў і жадааных гасцей, сустракалі працоўныя Украіны рускія пісьменнікі, артысты, мастакі і кампазітары, буйнейшыя тэатры і мастацкія калектывы Масквы.

І ў гэтыя ж дні Масква гасціліна і з любоўю прымае і слава выдатных майстроў мастацтва брацкага украінскага народа.

З асаблівым пачуццём глыбокай і шчырай брацкай любові шлюць сёння свае сэрца даччыны рускаму і украінскаму народам працоўныя Савецкай Беларусі.

На працягу ўсёй сваёй гісторыі рускія, украінцы і беларусы заўсёды былі разам, заўсёды былі з'яднаны пачуццямі непарушнай роднасці.

Ва ўсе часы сумеснай брацкай барацьбы ва сваё нацыянальнае вызваленне пазіркі украінцаў, як і пазіркі беларусаў, былі накіраваны да вялікага рускага народа, да Масквы.

Радасна бачыць кожнаму з нас, што гэты спадчыніца мудрай брацкай народнай расце і мацнее з кожным днём.

Над жыватворчай і казачкай гэтай дружбаю плыцца развіццё сацыялістычнай культуры нашых народаў, літаратура і мастацтва.

Група лепшых самадзейных ткачых Гродзенскага абласнога Дома народнай творчасці пад кіраўніцтвам мастакоў Д. Паракхі і Ф. Шунейкі стварыла да 300-годдзя ўз'яднання Украіны з Расіяй габелен памерам 7 квадратных метраў з партрэтамі выдатнага дзяржаўнага і ваеннага дзеяча украінскага народа Багдана Хмельніцкага.

Кастусь КІРЭНКА

Падарунак

На развітанне, калі урачыста і проста мы паціснулі рукі за брацкім гасцінным сталом, Дарэгія сябры-кіеўляне ў адзнаку сяброўства Падарылі мне кніжку —

Шаўчэнка іх роднага том.
— Вось, — сказаў яны, — як захочаш пагутарыць з намі, Ці калі непалогаду смутак ударыць у твар — Толькі Кіев успомні, і з'явімся мы прад вачамі, І спяе табе песню, сардэчную песню кабар... Так па новай дарозе прыйшоў у мой горад са мною Той, хто часта, ка бацька, у сэрца і раней заглядаў, У казацкай палазе, з трывожнай і звонкай струною.

З ціхім словам, якому душою ўсё аддаў. Разам з ім прыгадаем мы стэпы Украіны, Днепр шырокі, дзе сёння ўсе думкі мае. Я ў прамежнях і кветках каханую ўспомню дзяўчыну, І кабар разумее і словамі ласкі пяс:

У гаю, гаю Вігру немае; Місяць высока, — Зірныкі спяць. Выйди, сэрдынько, — Я выглядаю; Хоч на годзіну, Моя рыбчыно!

Ці пачула яна? Гукі ўзрушана ўдала адлятаюць. Як на крылах, імкнуча да ўспеннай хвалі Дняпра. Так, пачула, пазнала і песню здалёку вітае, Бо ўжо зноў загучала струна кабара.

І нібы не было паміж намі расстання, Быццам толькі што я паміж добрых сяброў пабываў, —

Гэта шчырае шлоць прывітанне і Кіеву і Каневу У мой край, што на бітвы заўжды поплеч з ім уставаў. У мой край, дзе народнае шчасце заззяла, Як і там, на Украіне, у радасны сонечны час, Дзе — як там беларуска мовай Купала — Украінскаю мовай нас грэе Шаўчэнка Тарас...

Мікола ЗАСІМ

Братэрская песня

Свяцілі мне «Вікна» твае, Украіна, Каалі зацімнялася ў Вялікі хадзіна, Свята тое слаў нам усходні наш друг. Пясю, не кідай я пра твае з рук. Пясю я аб тым, як жывуць беларусы Над цяжкім прыгітам, пад панскім прымусам.

«Вікна» — назва украінскага часопіса, які выходзіў у час беларускага панавання ў Заходняй Украіне ў г. Львоў.

ЗАГАД Міністра Абароны Саюза ССР

№ 75
22 мая 1954 г. г. Масква

Таварышы салдаты і матросы, сержанты і старшыні! Таварышы афіцеры, генералы і адміралы! Асабовы склад Узброеных Сіл Саюза ССР разам з усім савецкім народам адзначае 300-годдзе ўз'яднання Украіны з Расіяй, як выдатную гістарычную падзею, як вялікае нацыянальнае свята украінскага і рускага народаў і ўсіх народаў Савецкага Саюза.

Віншую вас з усенародным святкам 300-годдзя ўз'яднання Украіны з Расіяй. У гонар непарушнай брацкай дружбы народаў СССР загадаю:

23 мая правесці ў сталіцы Савецкай Украіны — Кіеве, у горадах Харкаве, Пераслаў-Хмельніцкім, у Львове і ў гарадах-героях: Севастопалі і Одэсе парад войск і зрабіць салот дваццаці артылерыйскімі залпамі.

30 мая правесці ў сталіцы нашай Радзімы — Маскве парад войск і зрабіць салот дваццаці артылерыйскімі залпамі.

Няхай жыве наша вялікая Радзіма — Саюз Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік!
Няхай жыве брацкая дружба паміж народамі нашай краіны — крыніца сілы і магутнасці многанациональнай сацыялістычнай дзяржавы!
Няхай жывуць і мацнеюць аваяны славай перамогі Савецкіх Узброеных Сіл, якія стаяць на варце міру і бяспекі нашай Радзімы!
Няхай жыве Савецкі Урад!
Няхай жыве Камуністычная партыя Савецкага Саюза, вялікая натхняючая і кіруючая сіла савецкага народа ў барацьбе за пабудову камунізму!

Міністр Абароны Саюза ССР
Маршал Савецкага Саюза Н. А. БУЛГАНІН

- Першая старонка.
Перадавы. — Вялікая жыватворчая дружба.
К. Кірэнка. — Падарунак (верш).
М. Засім. — Братэрская песня (верш).
- Другая старонка.
М. Лынькоў. — Вялікае аднае літаратур.
А. Вялюгін. — Браты (урывак з паэмы).
М. Бажан. — Навекі разам.
Н. Рыбак. — Сіла нашай дружбы.
С. Палеев. — Непарушны сувязі.
- Трэцяя старонка.
Б. Бур'ян. — Чалавек працы — герой паэзіі.
В. Камінскі. — Кніга без адраса.
Д. Жураўлёў. — Сюіта на народныя тэмы.
- Чацвёртая старонка.
М. Міхайлаў. — Мастацтва сяброў.
У краінах народнай дэмакратыі.

У Савецкім Камітэце абароны міру і Саюзе савецкіх пісьменнікаў СССР

У адпаведнасці з рашэннем Венскай сесіі Сусветнага Савета Міру ў гэтым годзе ва ўсіх краінах будзе адзначацца 50-годдзе з дня смерці выдатнага рускага пісьменніка А. П. Чэхава.

Савецкі Камітэт абароны міру і Саюз савецкіх пісьменнікаў СССР стварылі Усеагульны камітэт на правядзенню 50-годдзя з дня смерці А. П. Чэхава. У склад камітэта ўвайшлі: К. А. Федзін — старшыня, І. В. Абацьдзе, І. І. Анцімаў, М. О. Аўзааў, М. П. Бажан, П. Ф. Бельчыкаў, П. У. Броўка, В. Л. Васілеўска, А. Т. Венцова, В. В. Вінаградзеў, С. А. Герасімаў, А. І. Дзенісаў, Л. В. Дубровіна, В. В. Ермілаў, М. Ібрагімаў, С. В. Кафтанаў, О. Л. Кніпер-Чэхава, Я. Колае, А. К. Котаў, І. Н. Лебедзеў, А. І. Насараў, А. І. Опарына, Н. П. Охлопкіна, Н. Ф. Пагодзіна, В. Н. Палева, Б. С. Рурываў, А. А. Суркоў, А. К. Тарасова, Н. С. Тыханаў, Н. Г. Тычына, М. П. Чэхава, А. Н. Шалейнін.

Брацкаму украінскаму народу

У дні святкавання 300-годдзя ўз'яднання Украіны з Расіяй беларускі народ падрыхтаваў брацкаму украінскаму народу пераг каштоўных падарункаў.

Старшыня праўлення ССР УССР М. Бажан сказаў аб значэнні декады для культурнага збліжэння рускага і украінскага народаў, для ўмацавання іх дружбы.

Т. Шаўчэнка. Прамоўца спыніўся на задачах, якія стаяць перад савецкімі пісьменнікамі ў справе пераказаў літаратуры брацкіх народаў.

А. Суркоў перадаў літаратарам Украіны падарунак — статуэтку вялікага сына украінскага народа Т. Шаўчэнка (праца А. Манізера).

Пра актывізацыю перакладчыцкай работы, пра яшчэ большае збліжэнне літаратуры савецкіх народаў таварылі ў сваіх выступленнях на прэзідыуме М. Рыльскі і Н. Рыбак.

Закрываючы пасяджэнне, М. Бажан уручыў рускім пісьменнікам і пісьменнікам брацкіх літаратур цудоўна выданую да свята ўз'яднання Украіны з Расіяй кнігу «Слава Айчыне народаў-братоў».

Юбілейная сесія Акадэміі навук БССР
17-га мая адбылася сесія Акадэміі навук БССР, прысвечаная 300-годдзю ўз'яднання Украіны з Расіяй.

Вечар савецка-венгерскай дружбы
У Беларускай дзяржаўнай тэатры оперы і балету адбыўся вечар савецка-венгерскай дружбы, арганізаваны Беларускай таварыствам культурнай сувязі з заахвочанай, рэспубліканскім Саветам профсаюзаў, праўленнем Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР і Беларускай рэспубліканскай камітэтам абароны міру.

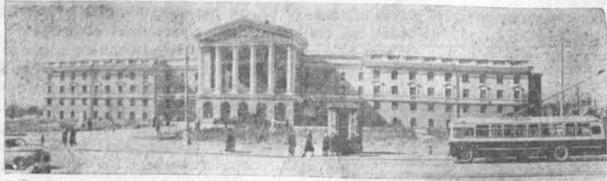
Сельская бібліятэка ў дні сяўбы

Людна бывае вечарамі ў Хільчыцкай сельскай бібліятэцы на Тураўшчыне. Пасля працоўнага дня сюды прыходзяць калгаснікі, каб культурна правесці вольны час, добра і разумна адпачыць.

Спектаклем «Вогненны мост» па п'есе Раманова распачаў свае гасцролі ў Гомелі Калінінградскі драматычны тэатр.

Калінінградскі тэатр у Гомелі
Спектаклем «Вогненны мост» па п'есе Раманова распачаў свае гасцролі ў Гомелі Калінінградскі драматычны тэатр.

Юбілей Політэхнічнага інстытута

Беларускаму політэхнічнаму інстытуту імя І. В. Сталіна споўнілася дваццаць год. За гэтыя гады існавання ён падрыхтаваў звыш чатырох тысяч інжынераў для розных галін прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Выпускнікі інстытута т. Пікулік, Чарнух і інш. уладасцелі Сталінскай прэміі.

Сярод навуковых работнікаў інстытута многа вучоных, добра вядомых не толькі ў Беларусі, але і далёка за яе межамі. Гэта — доктары навук Губын, Папоў, Вязбародаў, Мазур, прафесары Воінаў, Вінакураў, Апейка, Краўцоў, Адэльскі і іншыя.

15 мая грамадскія нашай рэспублікі ўрачыста адзначылі дваццацігоддзе інстытута.

На адмыку: агульны выгляд інстытута.

Фото Ул. Крука.

Сюіта на народныя тэмы

У сваім новым творы «Беларускія эскізы» для сімфанічнага аркестра Д. Камініскі ўпершыню выступае як кампазітар-сімфаніст. Сюіта прасякнута жыццёва-рэалістычным, аптымістычным настроем.

Ва ўступе, пабудаваным на адной тэме, якая гучыць у мажоры беларускай народнай песні «Ты чырвоная каліна» — закладзены тры адымістычныя асновы, наводзе якіх развіваюцца ўсе наступныя часткі сюіты. Улада зроблены ў аркестры кульмінацыя першай часткі, каденцыя скрыпкі, якая прыводзіць да спакойнай, лірычнай тэмы, і рухавая, мажорная кода.

Задумная, лірычная другая частка — «Імпрывізацыя» напісана на арыгінальную тэму і ўяўляе сабой малюнк прыроды. Мінорная тэма — суарыяны спакой — стварае яркі кантраст з імкліва-першай і трэцяй часткамі сюіты.

У «Скерцо» аўтар скарыстаў ітанцыяні беларускай народнай песні «Ой, не куды, вязюленька». У інструментуцыі і музыцы гэтай часткі многа арыгінальнага, свежага.

Фіналь сюіты, напісаны ў форме рондо — народнае свята. Пачынаецца ён таксама тэмай «Чырвоная каліна», але напісаны ў другім памеры. У галоўнай партыі гучыць беларуская народная песня «Саўка ды Грышка». У фінале выкарыстаны

меладыйны матэрыял трох першых частак сюіты, то больш пашырана, а то праз дэталёвае распрацоўку. Тэма песні «Ой, не куды, вязюленька» з трэцяй часткі набывае тут гераічны характар. Кантрастам пасля кульмінацыі з'яўляецца лірычная, задумная тэма з другой часткі. Заканчваецца сюіта нарастаннем гучнасці і тэмпу.

Адменнай рысай творчасці Камініскага з'яўляецца шырокае скарыстанне кампазітарам беларускага народна-песеннага матэрыялу. Усе напісанае ім, ад першых невялікіх апрацовак для секстэта дояр і народнага аркестра да яго буйных твораў, і ў тым ліку «Беларускія эскізы», непарыўна звязана з народнымі песнямі.

Дадатным якасцям сюіты з'яўляюцца шчырасць і непазёрнасць, з якімі яна напісана. Дзякуючы гэтаму сюіта свежа прагучала ў сімфанічным канцэрце.

«Беларускія эскізы» вызначаюцца цікавай гарманічнай і меладыйнай музычнай мовай.

Недахопамі сюіты з'яўляюцца некаторыя статычнасць фіналу і празмерная ўскладненасць метрыкі.

Д. ЖУРАЎЛЕУ.

Новыя музычныя творы

На апошніх музычных серадах у Саюзе кампазітараў былі выкананы новыя творы для сімфанічнага і народнага аркестраў, хоры, рамансы, песні і саната для фартэпіяна.

Была праслухана трэцяя сімфанія М. Чуркіна. Аўтар шырока скарыстаў у ёй ітанцыяні, папайкі беларускіх народных песень, ствараюшы глыбока народны рысы ствараюшы твор.

Новыя хоры і песні паказалі кампазітары Ул. Алоўнікаў, Р. Пукст і Г. Вагнер. Свежа прагучала эстраднае песня Алоўнікава «Здагадайся, хлопца любі», песня «Праляцелі гусі». Удалыя песні «Лёгка ісі па

той дарожцы» і «Мы камуністы» Р. Пукста. Яго рамансы «Ціха сосны шумяць» і «Свеціць месяц» сваёй шырокай лірычнай напеўнасцю працягваюць добрыя традыцыі рамансаў «Шоўкавыя травы» і «Любы мой».

У выкананні харавога ансамбля праслухана «Маладзёжная харавая сюіта» Г. Вагнера. З 4-х частак добрае ўражанне пакінула — 1-я частка «Слаўся, ты, маё юнацтва», прасякнутая рашучым меладыйным рухам, 3-я — напісаная для а-капэлы хора і 4-я — у стылі бадзёрай масавай песні.

Б. СМОЛЬСКІ.

Кніга аб беларускім скульптары

У выдавецтве «Совецкі мастак» выйшла кніга аб народным мастаку БССР, члену-карэспандэнту Акадэміі мастацтва СССР скульптару З. Азгуру. Артыкул аб творчым

шылькі скульптара напісаны Н. Варкуновай. У кнізе змешчаны рэпрадукцыі скульптурных партрэтаў, выкананых З. Азгурам. Масква. (Наш кар.).

ТРЫБУНА ПІСЬМЕННІКА

Чалавек працы — герой паэзіі

У самым слове «паэзія» чуюцца, што гэта, умоўна кажучы, не звычайнае адыванне пра жыццё. Совецкай паэзіі ўласціва паэтызацыя з'яў рацённасці, паэтызацыя чалавечай працы, які пераўтварае звычайнае, здабытае багачы іе, будзе новае жыццё. Ён, чалавек працы, ён, ён у руцях зброі, каб абараніць сваю Совецкую Радзіму, калі на яе робіць замах імперыялісты; ён, чалавек працы, узнімае магутны голас супраць надзірацтва каўпачнага ўладу; ён спачуввае ўсім тым, хто яшчэ знаходзіцца пад жалезнай пятой акупацыйнага ўладу; ён ратуецца паспяхам працоўных усяго свету, які змагаюцца за вольнае жыццё, за мір, за дэмакратыю. Чалавек працы — гэта Чалавек з вялікай ідэяй, наш сучаснік і суайчыннік, стваральнік камуністычнага грамадства.

Розныя аўтары па-рознаму паэтызаваюць героя нашага часу. Аднак у лепшых творах ён раскрываецца ва ўсёй велічы і прыгажосці праз паказ яго ў працы. Хоць, адзінца, гэта наўрад ці патрабуе доказу, усе-ж успомнім асобныя вершы, якія даюць узор майстэрскай паэтызацыі нашага сучасніка і яго працы.

Залатымі пяскамі пад ножкі
Пасыпаў-бы ім сцежкі-дарожкі.
Пасыпаў-бы ім сонна святло,
Каб да вечнага шчасця вяло.
(«Для тых, якія любяць».)

А якім замілаваннем і шчырым рэзюмам аб натхняльнай працы прасякнута славетны купалаўскі «Лен!» Дзяўчына, а імя якой ён напісаны, узрадуна да глыбіні душы вольнай працай, і сэрца яе спавае песню-сповець:

Сэрцу лёгенька было,
Цялы свет — вясёлы рай,
Хоць і вясень, а святло
Так і лясца пераз край.
Ой, лянком, лянком мой чысты,
Валакніцы, залацісты!

А. М. Горкі ганарыўся тым, што ён зразумеў найвялікшае значэнне працы, якая стварае ўсё каштоўнае, усё цудоўнае, усё вялікае на свеце. І воль ён на рукапісе верша «Лен» напісаў каротка і рашуча: «Слава!» Яму, песняру працаўніка, было асабліва прыемна сустрэць паэтычнае ўва-

Пісьмы ў рэдакцыю Захаваць каштоўны помнік

Недалёка ад сяла Шчорсы Любчанскага раёна Гродзенскай вобласці ўзвышаецца магутны многавяковы дуб, які ў гэтых мясцінах называюць «дубам Адама Міцкевіча». Паводле народнага падання, Адам Міцкевіч, прыязджаючы ў Шчорсы, любіў сядзець пад гэтым дубам.

На жаль, аб захаванні «дуба Адама Міцкевіча» няпер ніхто не клапаціцца, вакол яго няма агароды. У выніку — дрэву нанесены значныя пашкоджанні. Між разгалінаванняў дуба хтосьці нават раскладваў агонь.

Можна і патрэбна захаваць на доўгія гады гэты спеасабылы помнік вялікаму польскаму паэту. Патрэбна неадкладна абшыць дуб неадкладна дзяржаўнай уласнасцю, абнесці яго агародай, абразаць сухія галіны, умацаваць звязку разгалінаванняў.

Пакапаціцца аб захаванні дуба павінны, у першую чаргу, Міністэрства культуры і Саюз савецкіх пісьменнікаў БССР.

М. ПАТРОВІЧ,
загадчык кафедры беларускай літаратуры Мінскага педінстытута імя А. М. Горскага.

Абыякавыя адносіны да маладога аўтара

Над п'есай «За незалежнасць» я працаваў два гады. За гэты час я яе тройчы перарабіваў, паасобна каршыны перапісваў шмат разоў.

У красавіку гэтага года я паслаў п'есу ў часопіс «Полымя» і праз 11 дзён атрымаў адгук адка, які мяне і здзівіў і абурываў. На бланку часопіса было напісана: «Паважаны тав. Анціпенка! Вашу п'есу «За незалежнасць» скарыстаць у часопісе не можам. Літсупрацоўнік Э. Валасевіч».

Вельмі цяжка чытаць такое пісьмо з рэдакцыі аб сваім творы, над якім працаваў некалькі год. Цяжка пісаць і новыя творы пасля такіх адказаў.

І малады аўтар. Дзе-ж навушчына пісаць? Хоць-бы разгледзець мой твор, паказаць яго станоўчыя і адмоўныя бакі? У рэдакцыі часопіса «Полымя» адмовіліся зрабіць гэта.

Не такімі павінны быць адносіны да маладога аўтара.

І спадзяюся ўсё-ж, што атрымаю з рэдакцыі часопіса «Полымя» пісьмо з падрабязным разглядам майёй п'есы.

Л. АНЦІПЕНКА.

Патрэбна дапамога

У рэпертуары харавога гуртка калгаса імя Дзмітравы Кобрынскага раёна многа песень: беларускія, рускія, украінскія. За апошнія два гады калектыву паказалі больш чым 50 канцэртаў у брыгадах свайго калгаса, у раённым цэнтры на злётах перадавікоў сельскай гаспадаркі, на партыйнай канферэнцыі, раённых і абласных аглядных мастацкай самадзейнасці.

Спявае хор без музычнага суправаджэння. Дрына тое, што ніхто з удзельнікаў і кіраўнікоў не ведае нот. Спецыялісты раённага Дома культуры прыязджаюць да гурткаў рэдка. Што-ж датычыцца метадыстаў Брэскага абласнога Дома народнай творчасці, дык яны за шэсць гадоў былі ўсяго адзін раз. Нядрэнна было-б, калі-б на раённых семінарах арганізоўваліся практычныя заняткі па развучэнню песень і танцаў. Пры дамах народнай творчасці неабходны курсы па вывучэнню нот.

В. ТАРАСКУК.

Кніга без адраса

Крытыка і чытачы праяўляюць вялікую цікавасць да праблем вывучэння межураў В. Караленкі. У аублікаваных манаграфіях А. Котава, Г. Вялага, А. Дэрмана вырашана асноўныя пытанні зместу і мастацкіх асаблівасцей «Гісторыі майго сучасніка». Але ў нас няма яшчэ аб'яднаўчыха даследавання, у якім раскрылася-б творчая задума пісьменніка і яе вырашэнне, вызначалася-б гісторыка-літаратурнае месца межураў В. Караленкі.

Натуральна было-б чакаць, што гэтыя праблемы атрымаюць належнае асветленне ў кнізе А. Сторажана «Гісторыя майго сучасніка» В. Г. Караленкі».

Аднак кніга А. Сторажана не можа лічыцца навуковай працай. Выкарыстаныя архіўныя матэрыялы не прывялі крытыка да цікавых, свежых думак і аб'яднаўчыха. У баку засталіся нават тыя дасягненні савецкага літаратуразнаўства ў галіне вывучэння межураў В. Караленкі, якіх не можа абысці ніводзін сур'ёзны даследчык.

Ідэя-мастацкія сувязі «Гісторыі» з усёй напярэдняй творчасцю В. Караленкі разглядаюцца ў кнізе бегла і непераканальна і зводзіцца, па сутнасці, да адшукання падобнасця пасобных прыватных матэрыялаў і сітуацый. А між тым, межуры з'яўляюцца сістэма ідэя-мастацкіх, жанравых і стыльных тэндэнцый усёй творчасці пісьменніка.

Правільна адзначаны наўнасць у межурах значнай ідэя-мастацкай «сперапрацоўкі» матэрыялаў ранняй творчасці пісьменніка. А. Сторажаў вызначае напрамак гэтай перапрацоўкі, як «больш доўгае раскрыццё вобразаў, падзей і з'яў, якія характарызуюць шпэркі рознапланаванага народнага мас існуючым самадзяржаўна-палітычным ладом і паказ узмаўлення і працэсу супраць апазіцыі» (стар. 26 — 27).

З гэтым агульным тэзісам можна было-б згадзіцца, але далейшыя назіранні крытыка, якія датычаць перапрацоўкі «некаторых тэм» апазіцыі і аповесцей В. Караленкі ў яго межурах, выклікаюць толькі здзіўленне.

Так, напрыклад, аўтар кнігі супастаўляе вобраз Эвеліны Іюльскай, гераіні аповесці «Сяліны музыкі», і вобраз маці пісьменніка Эвеліны Іюльскай з «Гісторыі майго сучасніка»: Ён сцвярджае, што ў вобразе Эвеліны Іюльскай В. Караленка паказаў сваю маці. Прымітыўны і вузка-біяграфічны падыход да аналізу вобраза гераіні «Сяліны музыкі» прыводзіць крытыка да механічнага збліжэння гэтых розных персанажаў і ігнаравання іх тыповых рысаў.

Кідаецца ў вочы неабгрунтаванасць прыёму супастаўлення, якімі карыстаецца А. Сторажаў. Ён прыводзіць характарыстыку Эвеліны з «Сяліны музыкі» толькі дзеля фармы «будзённы падзвіг жыцця» і расшарфовае гэтыя словы яе адсутнасці ў гераіні грамадскіх інтарэсаў і самаадрачэнне «дзі добрыяты смеяльна жніцця» (стар. 30). Тым самым сцвярджаецца адзін з выдатных жаночых вобразаў рускай класікі, які можна параўнаць з гераіні Тургенева і Ганчарова, з вобразамі дэкабрыстаў Некрасава. Пры добрааружаным аналізе крытык мог-бы заўважыць, што само становішча Эвеліны сярод моладзі, здохленай ідэй служэння грамадству, яе самазварная любоў да

А. І. Сторажаў. «Гісторыя майго сучасніка» В. Г. Караленкі. Государственное издательство БССР, Минск, 1953 г.

Кніга без адраса

Пятра, якая патыхае яго на подзвіг, — сведчаць аб высокіх грамадскіх ідэалах гераіні.

Непераканальна з'яўляецца і другі прыклад «сперапрацоўкі» матэрыялаў ранняй творы В. Караленкі ў «Гісторыі майго сучасніка». На той падставе, што ў нарысе пісьменніка «Ноччу» фантастычныя вобразы малюцца доўгім уяўленнем нават, а ў межурах яго — у сне, крытык робіць вывад: «... падобныя фантастычныя сны, а таксама паўчужны бацькоў пра бога прыводзіць героя межураў да «Малітвы ў зорную ноч», у выніку якой захісталася наўная здзіччя вера ў бога і яго сілу. Гэта дапытліваць, гэты аналіз інагда прыводзіць потым да адмаўлення самадзяржаўна-палітычнага ладу, а нарэшце і да шукання шляхоў пераўтварэння чалавечыя грамадства на справядлівыя пачатках» (стар. 33).

Павярхоўна раскрываецца даследчыкам і змест «Гісторыі». Эпоха разначыннага этапа вызваленчай барацьбы рускага народа з канца 50-х да сярэдзіны 80-х гадоў малюецца В. Караленкам не статычна, а ў разгорнутым сутыкненні супрацьлеглых сацыяльных сіл, у дынаміцы. Пісьменнік паслядоўна адлюстроўвае розныя перыяды жыцця рускага грамадства: пераход «срафору», пашцедаўскае тады, народніцкі рэвалюцыйны рух сямідзесятых гадоў, крах пазітыўна народніцтва. Межуры паказваюць не толькі жыццё аўтара, але адлюстроўваюць і аб'ектыўныя законы развіцця гістарычнага развіцця краіны. Таму іх не гледзячы, не высвятляючы гістарычнай логікі развіцця рускага жыцця, логікі наступнага руху вызваленчых сіл краіны, а ў сувязі з гэтым — фарміравання і развіцця характара «сучасніка» (стар. 179).

Крытык жа нават не закранае гэтых пытанняў, а спынае ўвагу толькі на асобныя тэмы «Гісторыі», да таго-ж разглядае іх схематычна.

У кнізе А. Сторажана аказалася незакранутым цэнтральнае пытанне межураў В. Караленкі — аб ідэяльнай «спадчыце» пашцедаўскага гадоў і значнай перадавой рускай літаратуры ў вызваленчай барацьбе. Пісьменнік не толькі падкрэслівае, што з імямі Чарнышэўскага, Дабралюбава і Некрасава звязана ўяўленне пра цэлаую эпоху ў жыцці рускага грамадства, але і пераканальна паказвае гістарычнае значэнне іх творчасці і барацьбы для наступных пакаленняў рускай дэмакратычнай ітанцыі. У арганічнай сувязі з гэтай тэмай у межурах знаходзіцца мастацкае ўяўленне тэмы прыгонніцтва і народа, ітанцыі і нацыянальных адносін. Але крытык не праочнае тэмы народнай барацьбы і працэсу ў межурах В. Караленкі, што прыводзіць да сфакаванага агульнага перспектывы асветлення гэтай тэмы і многіх фактычных памылак.

Ён, напрыклад, несправядліва абвінавачвае пісьменніка ў «ідэялагічнай адаласці», грунтоўнасьці толькі на тым, што ў раздзеле межураў, прысвечанага падземе канца 50-х гадоў, сустракаюцца ўпаміны аб патрыярхальных, далёкіх ад працэсу і абурэння сямлянах. Яўна недацэнна А. Сторажаў і адлюстраваных у апошніх кнігах межураў ранніх выступленняў пролетарыята, першых парасткаў сацыял-дэмакратычнага руху. Самым доўгім з'яўляецца сцвярджэнне крытыка аб тым, што В. Караленка быццам-бы «прайшоў міма рабочага наогул ва ўсёй сваёй творчасці» (стар. 137). Пытанні рабочага жыцця і барацьбы складаюць змест выскочанай аповесці пісьменніка «Табельшчык», на-

Кніга без адраса

кідаў аповесці «Філасофія інжынера Аронова», артыкула аб Высокскіх заводах, ужо не гаворачы пра апазіцыйныя вобразы рабочых у апазіцыйнай і нарысе.

Тэматычны аналіз межураў зроблены без уліку агульнай задумы пісьменніка і яго мастацкага і, у першую чаргу, сюжэтына-кампазіцыйнага вырашэння.

Два раздзелы кнігі А. Сторажана прысвечаны пытанню творчай гісторыі межураў. Даследчык сабраў значны фактычны матэрыял, выкарыстаў запісныя кніжкі пісьменніка і неаублікаваныя архіўныя дадзеныя аб яго творчасці. Аднак гэты матэрыял і цікавы матэрыял неаублікаваны, многія факты вытлумачаны вузка.

Больш удамы атрымаўся ў кнізе раздзел аб жанравых асаблівасцях межураў В. Караленкі. Крытык робіць правільны, хоць і не новы, вывад, што ў «Гісторыі майго сучасніка», побач з наўнасцю «ўласна межурага матэрыялу, асноўнае месца займаюць мастацкія і гістарычныя адлюстраванні». Не выклікаюць прачынаў і паасобныя прыватныя нагляданні над жанравымі асаблівасцямі твора. Але нехта згадзіцца з вывадам, што спецыфічныя рысы жанра «Гісторыі майго сучасніка» тлумачацца быццам-бы асаблівасцямі біяграфіі пісьменніка.

Крытык супастаўляе «Гісторыю майго сучасніка» з аўтабіяграфіяй трылогіяй А. М. Горскага. Але супастаўленне ў яго з'явілася да таго, што ў В. Караленкі гераіні — «інтэлігентка асродкаў», а ў М. Горскага — «спрадаўца народнага нивою»; што ў Караленкі «сучаснік» прыходзіць «да расквітаўшых мараў аб будучым справядлівым сацыяльным ладзе», а ў Горскага — ён «сперадэрапа падыйшоў да погляду навуковага камунізма» (стар. 179).

Вузлавны сацыялізм адчуваецца і ў паасобных характарыстыках выдатных рускіх пісьменнікаў мінулага. Нельга згадзіцца з характарыстыкай Тургенева, як «спрадаўца дваранскай літаратуры», са спробай крытыка звесці змест межураў С. Аксакава да «дыфрамба ахопленнага сумам памешчына старою добрую часу».

У кнізе ёсць рад фактычных памылак і недакладнасцей. Крытык сцвярджае, што, «знаходзячыся ў сямлі, Караленка быў пазбаўлены магчымасці друкавацца», у той час, які першы твор пісьменніка «Эпізоды з жыцця «шугалініка» з'явіўся ў літэрскай кніжцы часопіса «Слова» за 1879 год, калі аўтар быў ужо засланы ў Галазаву. У 1880—81 г. пісьменнік надрукаваў нарыс «Неспраўдны горад» і іншыя творы. Забарона-ж друкавацца датычыцца толькі гадоў акупацыйнага вайны В. Караленкі.

Не вызначаецца пісьменнасць і дэнацыя мова, якой напісана кніга А. Сторажана.

Фактычныя памылкі, шматлікія стылістычныя хібны і, галоўнае, наўнае і прывархоўнае ўяўленне аб зместе і мастацкай форме «Гісторыі майго сучасніка» ў значнай меры заслаўняюць у кнізе і тое, з чым можна згадзіцца, або што можна ўспрыняць як гіпотэзу. Даследванне А. Сторажана нельга разглядаць як папулярнае асветленне навуковага праблем, звязаных з вывучэннем межураў В. Караленкі, яно можа толькі дэзарыентаваць чытача. Гэта — кніга без адраса, наследаў і недастаткова прадуманае выданне дысертацыйнага аўтара.

В. КАМІНСКІ,
кандыдат філалагічных навук.

Калі ты бачыш на шляхах
Вазы са збожжам у мяхах,
Двухстапуноўны, залатым;
Чытаеш рапартаў радкі,
Што будучы жыць і жыць вякі, —
Скажы: хвала і слава тым,
Хто слова даў, палі араў,
Начэй намала не даспаў,
Раллі тутгі камякі
Зрабіў рукой мякчай мукі.
Як бітва выграў — помні век —
За хлеб савецкі чалавек.

пша П. Панчанка ў вершы «Ураджай 47 года». На першы погляд, тут пералічаны аднаві пераможных вынікаў працы. Не,

І на стол пакладзе рукі маі, —
Бышам ад сонца, ад іх пясчэе ў хаце
І ў сэрцы.

Прачытаеш гэты верш і — здаецца, няма яму роўнага сродку твораў, прысвечаных працаўнікам з дэталёва прыгожымі рукамі. Такое ўласціва толькі выдатным паэтычным творах: не вершыца, нібы магчыма яшчэ лепшае ўвабленне таго, што апета і ўсладзена з гранічнай праўдліваўчым і з натхненнем думкі.

Чалавек працы — герой паэзіі.

Надзвычай паказальна, што і ў ваенныя часы паэты патхлілі славіці война-змага-ра — чалавек працы. Наўрад ці хто-небудзь і сёння, праз дзесяць год пасля вызвалення Беларусі, прыбжыць абыякава на радках верша П. Галебі «Родны хлеб». Самым дарогім прывітаннем, паслана на Вялікую зямлю з партызанскага краі, быў кавалак хлеба, які праз варожыя заслоны і праз лінію фронту дабёг беларускі хлопцаў у Маскву. Калі ёсць хлеб, — значыць жыць і не скарыўся ворагу народ! Дык-жа —

Навечна будзь благаслаўлены
Запрацаваны ў поце хлеб,
Няквашаны і несалёны,
Для важных спечаны патрб.

Прачытаеш за вершам П. Броўкі. У лепшых з іх дзейнічае чалавек працы, вольні і выклікае павагу да сябе. Бо нават у самы цяжкія гады выпрабаванняў вайны з яго усенаў чытач чуў крылаты заклік: «Будзем спаць, беларусы!» Непачынае аднаццаць праць у ім чалавек а ідзе чалавек — воль што сцвярджаецца ў гэтым непаўторным вершы. Сяць зямлю чыстым, будаваць дамы, расціць сады, майстравалі станкі і машыны, — ствараць ішчасце на зямлі... Няма для героя нашай сучаснасці нічога вышэй за гэтую працу, што вядзе нас да велічнай мэты.

Такіх прыкладаў можна прывесці шмат. Беларуска паэзія, ад Я. Купалы і Я. Коласа і да паэтаў маладшага пакалення, накіпала багаты вопыт у паказе чалавек

Наш родны Мінск, як сад вясной,
Штодня святлее, прыгажэ,
Бо гэта горад твой мой,
І ў працы кожны з нас гвардзеем.
Працітам гэтых радкоў могуць быць радкі, складзеныя А. Бачылам:

Яшчэ ўчора па праектах
Свой горад бачылі туг мы,
А сёння ўжо наўсяляж прасякстаў
Растуць, будуюцца дамы.

Электрарэарак бліскавімі,
Нібы зарнічаны агні,
Мігнень і нельга не дзівіцца
Усяму, што ўзводзіць будаўнік.

Услед за гэтым з поспехам можна змяціць радкі М. Лужаніна:

Як пачнем дарогу ад Таварнае
І ў Дом друку — проста наўлет,
Нават каб было надвор'е хмарнае,
Сонцам бліскэ гэты пераход.

Воль ён, апавіты зямляноў!
Горад мой,
Мы ўсе з табой расцём,
Высімся з лютарыным вітрачамі
І п'ем з тваім будаўніком.

(«Горад мой».)

А ўслед за гэтым могуць іці вершы «Наш горад» А. Русецкага, «Мінску» П. Прыходзькі, «Любымі горад» М. Калачынскага, «Залёная вуліца» і «Мінекія плошчы» К. Кірэвіч, «Мінску» М. Машары і г. д. Перачытаеш іх, і роўніца відэачыном, што нашу паэзію закліваюць уцясняюць ў рыфмы «бліскавіцы электрарэарак», «велічынны палацы», «зачыналі фарбы», «асфальтавыя рэкі і ітэжкі», паўганкі і дужыя землечарпакі, якія, паўдзе М. Лужаніна, «вычугнулі лаўгія шні, глядзяць услед» грузавікам, што ідуць праз Мінск.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Невычэрпная крыніца талентаў

Закончыўся агляд мастацкай самадзейнасці Беларускай ваеннай акругі. На аглядзе аматары драматычнага мастацтва і мастацкага чытання з нахвнем выканалі не толькі творы вядомых пісьменнікаў, але і першыя ўласныя паэтычныя радкі. Выступалі харавыя калектывы — майстры чатырохгалосага спявання, танцавальныя групы, духавыя і струнныя аркестры, інструментальныя і вакальныя ансамблі, партэрныя акрабаты і жанглеры.

Мастацкая самадзейнасць салдат, сержантаў і афіцэраў Беларускай ваеннай акругі знайшла сваё яркае праяўленне не толькі ў калектывных, але і індывідуальных выступленнях. У аглядзе ўдзельнічалі шматлікія спевакі, кувальцы, выканаўцы на народных інструментах, танцоры.

Уся наша краіна ў гэты дні святкуе 300-годдзе ўз'яднання Украіны з Расіяй. Водгук на гэту гістарычную падзею мы пачулі ў харавых песнях «Украіна і Расія» Мурадзі (выканаўца — хор пад кіраўніцтвам старшыні Барадзіна), «Прывітанне табе, Украіна-сестра» Кампанііна (не спяваў калектыв, якім кіруе афіцэр Каханюк). Ёй былі прысвечаны таксама арты ў украінскіх сучасных і класічных опер, народных песні і танцы, сольныя і ансамблевыя інструментальныя творы.

Добра былі выкананы імклівы салдацкі танец пад кіраўніцтвам ваеннаслужачых Ступака і Стажкова, гумарыстычныя абразок «Сям'ера зялёў», салдацкі «Перапляс» у пастаноўцы радавога Харына, групавы абразок тана, сольныя — грузінскі калгасны і кітайскія танцы.

На адмыку: «Салдацкія танцы». Фото І. Салавейчыка.

Свята песні на Гродзеншчыне

Дзень выдаўся сонечны і па-майскаму цёплы. З раніцы гродзенцы з песнямі ішлі да месца правядзення свята песні, прысвечанага Дню Перамогі.

Свята, якое адбылося 9 мая ў Гродна, пачалося выступленнем зводнага хору ў колькасці больш 3-х тысяч самадзейных спевакоў прадпрыемстваў, устаноў і навуковых устаноў горада. Хор выканаў «Гімн Савецкага Саюза», «Партыя — наш рулявы» В. Мурадзі, «У абарону міру» В. Белая, «Мы — беларусы» Н. Сакалоўскага. Выступленне зводнага хора закончылася выкананнем песні «Масква майская» Д. Пакраса.

Сваё майстэрства таксама паказалі танцавальныя калектывы клуба чыгуначнікаў. Ён выканаў украінскі народны танец «Галак». Хор Гродзенскай мэбэльнай фабрыкі праявіў беларускую народную песню «Лён» калгасную песню «За гарою ля калодзежа», рускую народную песню «Пасею лебяду на беразе...».

У свяце песні таксама ўдзельнічалі харавыя калектывы тэкстыльнай фабрыкі, танцавальны ансамбль вучняў культурна-асветнага вучылішча, харавыя калектывы абласной бальніцы, арцэлі «Чырвоная зорка».

Музычнага педагогічнага вучылішча і іншыя.

Праграма масавага свята закончылася выступленнем танцоўраў Гродна, якія выканалі беларускі народны танец «Лявоніха».

У гэты дзень на адкрыцці гарадскога парка зводны хор Ліды і Лідскага раёна ў складзе двух тысяч удзельнікаў з велькім творчым узмахам выканаў беларускія, рускія, украінскія народныя песні і песні савецкіх кампазітараў. Танцавальныя калектывы паказалі на масавым свяце песні народныя танцы.

Свята ў Лідзе закончылася масавым гулянем.

Праведзеныя ў гэтым годзе ўпершыню ў Гродзенскай вобласці раённыя і гарадскія масавыя свята песні паказалі творчы рост калектываў мастацкай самадзейнасці, а таксама асобных выканаўцаў.

Пасля заканчэння вясновай свабоды будзе арганізавана свята песні ў астатніх раёнах і гарадах вобласці.

У традыцыйным масавым свяце песні гэтага года прыме ўдзел 25 тысяч самадзейных спевакоў, танцоўраў, інструменталістаў і асобных выканаўцаў.

В. НОСАУ.

Сход секцыі сатыры і гумару

На справядзачна-перавыбарным сходзе секцыі сатыры і гумару абмеркаваны вынікі мінулага года ў галіне сатырычнай паэзіі, прозы і драматыругі.

М. Лужанін, А. Астрэйка, А. Макаёнік, В. Зуб, Ул. Корбан, А. Рыльцо, М. Чаускі, Э. Валасевіч і іншыя адзначылі паспяховы ўдзел сатырычнай творы, крытыкавалі недахопы творчасці беларускіх сатырыкаў.

Яны гаварылі аб тым, што сатырычны жанр яшчэ не стаў сапраўднай вострай баёвай зброяй. Многія адмоўна з'явалі, якія ёсць у нашым жыцці, наогул не закранаюцца сатырыкамі. У друку часта з'яўляюцца шэрыя, невыразныя апавяданні і вершы. З боку праўлення ССР БССР сатырычнаму жанру аддавалася мала ўвагі, праўленне ні разу не абмяркоўвала літаратурныя матэрыялы, змешчаныя ў часопісе «Вожык».

Сход выбраў новае бюро секцыі ў складзе М. Лужаніна (старшыня), Ул. Корбана (намеснік старшыні) і В. Зуба (сакратар).

Чалавек працы — герой паэзіі

(Заканчэнне)

Часта падобныя вершы прысвечаны або пачатку якога-небудзь будаўніцтва, або яго ўрачыстаму заканчэнню. Той-жа, хто ўдзельнічае ў працоўным працэсе, — чалавек — застаецца па-за ўвагі паэтаў. Архітэктары, планіроўшчыкі, шафёры, салодкія ўпрыгожальнікі шматгадовымі дрэвамі мінеюць вуліцы і плошчы. Аб гэтым паэты пішуць вершы. Зноў-такі, паўтараючы, першы атрымоўваюцца нават неабліга, але і гранічна падобныя. Значыць, паэты авярталі ўвагу на вонкавы бок справы. Таму ёсць шматлікія вельмі адольвае ў рэалізм, складзеныя паэмы, розныя і па таленавітасці і па ўзроўню паэтычнай культуры, хоць радкі гэтыя самі па сабе і не спецыяльныя.

На ўзгорку
Побліз ціхае ракі
Мы пасадзілі стройныя талолі,
Каб срэбрам ліся прасялялі волю
Пад сінім небам нашым праз вясні...
(П. Броўка, «Парк Перамогі».)

З дрэмучых пушчаў,
З маладых гаёў
К нам у сталіцу дрэвы завіталі.
Мы ім з вясны
Ля плошчаў і муроў
Утульня мясіны рыхталі...
Наш горад падымаецца з руін
Прыгожай казкай,
Непаўторнай марай,
Ляшчэ лісты, як матылі, з галін,
Бегуча за ім і дзевы на бульварых.
(А. Астрэйка, «Перасленне ліп».)

Мінск працянаецца.
З ускарні раіне
Гуджамі першымі гучыць.

І вось, на працу ідуць,
Спыняюцца ля рослых ліп мічане
І аглядаюць горад свой цудоўны,
Што ўстаў з пажарышч і руін.
І сёння шлохам галін
І мірным шумам будавання поўны.
(А. Зарыцкі, «Шуміце, ліпы».)

«Срэбра ліся» і «лісяныя сней», што будзе шумець «у новы век» і «справ вякі», горад, які ўзнімаецца «прыгожай казкай» і ўстаў «цудоўны... з пажарышч і руін», усё гэта сказана правільна. Але і наўроўна з дзіўнай вострыявасцю. Нават рыфма і тая выдурце з верша ў верш: «галін—руін» у А. Астрэйкі і А. Зарыцкага. Увайдзе чытача, які гартае не адну кніжку вершаў, а ўсё, што друкуе «Дзяржаўнае выдавецтва БССР» — ён, аразумела, будзе сумваць, калі і раз, і другі, і трэці сустрэне амаль аднолькавыя словы пра казанчыя палацы і карагодны ліп.

Нашы паэты, лішчы пра аднаўленне і будаўніцтва ў пасляваенным Мінску, чамусьці нават і не ўпамінаюць, што будаўніцтва і спачатку жылі ў палатках і бараках. Наўжо гэтыя праўда жыцця менш захаліць і менш прыгожая, чым лёгкая ўзнікненне, бы ў казцы, розных палацаў і асаблівых рэкаў? Калі агульнае паведамленне пра палацы і агні, пра бліскавіцы электраварак і гоман сярэбранага ліся клёнаў і ліп можна ахарактарызаваць вершам, створаным таму, што, як піша К. Буйла, «дзесці гуджа сталі лягоча і мзя прывожыць ліру», дык вершы, дзе праца падаецца ў выглядзе спявання і бестурботнага руху да перамот, можна праілюстраваць словамі М. Лужаніна:

Скупавата з дэжджом. Пракапалі канаву ад рэчкі,
І адразу значно —

Помнік Маякоўскаму

Журы конкурсу на лепшы праект помніка В. Маякоўскаму ў Маскве прызнала найбольш удадала работу лаўрэата Сталінскай прэміі скульптара А. Кібальнікава.

Мастак ужо заканчвае рабочую мадэль скульптурнай фігуры.

Помнік В. Маякоўскаму будзе ўстаноўлены на плошчы, якая носіць імя паэта.

(Наш кар.)

Масква.

Абласны семінар

У Маладзечанскім абласным Доме народнай творчасці праведзены семінар самадзейных майстроў прыкладнога і выяўленчага мастацтва. На семінары сабраліся самадзейныя скульптары, мастакі, разьбяры па дрэву, інкрустатары, вышывальшчыцы, ткачкі з усёй раёнаў. У семінары прынялі ўдзел прафесійныя мастакі Мінска, якія аказалі практычную дапамогу самадзейным майстрам.

На семінары абмеркаваны карціны калгаснікаў Н. Вераб'я (Юрашкаўскі раён) «Калгаснае будаўніцтва», В. Вараняева (Радашковіцкі раён) «Разгар уборкі», пейзажы В. Кардзіса (Астравецкі раён), В. Кавецкага (Валожнінскі раён), работы самадзейнага скульптара станцыі Залессе Смагонскага раёна А. Жываева і іншыя.

О. ДЫГАЙЛА.

г. Маладзечна.

Кнігі для сельскіх механізатараў

Маладая рабочая Гомельскага станкабудаўнічага завода імя Кірава праводзіць збор літаратуры ў падарунак сельскім механізатарам. Сярод сабраных кніг многа твораў беларускіх пісьменнікаў.

Перадсаванную бібліятэчку для работнікаў Каменскай МТС укамплектавалі супрацоўнікі бібліятэкі завода «Гомсельмаш».

В. СЯМЕНАУ.

Студэнты — калгаснай вёсцы

Студэнцкая моладзь Беларускай сельгаспадарчай акадэміі часта выязджае ў канцэртамі мастацкай самадзейнасці ў калгасы Горакскага раёна. Нельга назваць той вёска, дзе-б на клубнай сцэне не выступалі студэнты-артысты.

Сваё мастацтва паказваюць калгаснікам танцоры, спевакі, дэкламатары, аркестры народных інструментаў.

Н. КУЧУК,
Г. БАЛЮНОУ.

Лекцыі і даклады

У вялікай прасторнай чытальнай зале Пастаўскай раённай бібліятэкі сістэматычна наладжваюцца лекцыі і даклады, з якімі выступаюць члены Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў.

Чытачы бібліятэкі з цікавасцю праслухалі лекцыю «Развіццё эканомікі і культуры ў пятай пяцігодцы».

Надаўта тут былі праведзены канферэнцыі чытачоў па раманам А. Капцяевай «Іван Іванавіч» і Л. Зайцава і Г. Скульскага «У далёкай тавані».

І. СКУРКО.

Лапушней стала лісе у грэчкі,
Ячмыні і асы ўбіраюцца ў сіну.
Ты зародзіш, зямля, як ніколі яшчэ не
радылі!

Хутка дзень.
На работу пара выбірацца.
І між зор прадсвятільных
Над старшынёю
Узыходзіць працоўная зорка Героя.
(«Абячанне».)

Гэтае «адразу значно» варта толькі «пракапаць казаву ад рэчкі», разам з зоркай Героя, што ўзыходзіць «між зор прадсвятільных», у шматлікіх вершах пакаідае ўражанне, быццам паэты, замест таго, каб паэтызаваць, — падабрэўваюць жыццё, якое на самой справе і больш паэтычнае, і больш складанае, і больш суровае! Нічога ў ім не здабываецца «адразу»; каб змаваць права на зорку Героя, трэба шмат працаваць, перажыць нягладчы, пераадолець складаныя ішчы раз пераходчы, уступіць у барацьбу і часам панесці страты і паражэнні. А перагарніце дзясцік пераважных зборнікаў, перачытайце сотні вершаў пра калгасных хлебаборцаў, — ураджадзі там атрымавацца з дзіўнай лёгкасцю.

І вершы, у якіх гаворка ідзе аб пераўтварэнні прыроды, таксама выглядаюць рыфмаванымі паведамленнямі пра нешта надзвычайна простае, зручнае, лёгкае. Напрыклад, цяго неўдзячна, людзі забыліся імя цяго назву (А. Астрэйка, «Свецень») або завуць Казінкай, бо з рачулі п'юць валу козы (М. Калачанскі, «Казінка»). Потым была пабудавана гідрэлектрастанцыя (яноў адным узмахам няра), і рачулка стала Швецыяю або Святыянкай. У К. Кірэнькі рачулка мела назву Мара, але чаму Мара — нішто не ведаў. Потым людзі зрабілі тое, што яны рабілі ў вершах А. Астрэйкі і М. Калачанскага, і сёнь

Мастацтва сяброў

На манежы Мінскага цырка асабліва шчыльна незвычайным адзіноч гледач, штурчна звярнуць яго ўвагу на сабе. Але

Баланс на валіку.
Выконваюць артысты Кноут.
Фото А. Дзіглава.

Выканаўцаў на манежы. Не відаць імкнення чымсьці незвычайным адзіноч гледач, штурчна звярнуць яго ўвагу на сабе. Але мастацтва сяброў — усе сапраўды святочнае, свежае і шчырае.

Прыемна здзіўляе і манера выканання чэшскіх артыстаў. Нават самыя складаныя трукі і акрабатычныя эпізоды падаюцца без фізічнага напружання, лёгка, зграбна, што сведчыць аб добрым гусце і высокім спартыўным узроўні.

Касцюмы, у якіх дэманструюць сваё мастацтва госці, уяўляюць яркую каларыстную гаму. Яны не толькі спрыяюць творчай працы на манежы, але і вабяць вока чуждым нячыжальным каларытам і сціплым характаром фарбаў.

Рознастайныя жанры, з якімі пазнаёміў нас чэшскі ансамбль, аб'яднаны адзінацтвам стылю і нейкай асаблівай якасцю, а ў некаторых нумарах пэўначасна выкананыя. Рэжысура паказу знайшла удалае спалучэнне мужчынскай сілы і спрыту акрабаты, прывабнасці і зграбнасці рухаў артыстаў.

Зладжанасць праграмы ўсёх трох аддзяленняў, тралная паслядоўнасць у выступленнях майстроў розных амплуа з'яўляюцца прычынай таго, што на чыжальніцы паказу і яго мастацкасці не адбілася адсутнасць прывабнасці для нас дыянавога клоуна.

Праўда, госці не засталіся безуважымі і да гэтай улюбленага цыркавога жанра.

Клаўнада шчодра размеркавана па ўсёй праграме. Апрача спецыяльных, асобных выступленняў, гумар і эксцэнтрыка — асноўны элемент пераважнай большасці нумароў.

Адчуванне поўнай творчай свабоды і сапраўднай прафесійнай сталасці прыкметна ўжо з першага выхаду артыстаў. Так, у доволі сціплым, без асаблівых прэтэнзій на арыгінальнасць выступленні партэрных акрабатаў Лондас, якія пачалі паказ, прыцягнула ўвагу мастацкай прэстат і лёгкасць рухаў, арганічнасць паводзін культуры выступлення і сапраўдны артыстам выклікаюць заўсёды аднаведную станоўчую рэакцыю і чулы водгук.

Тонкім густам незвычайным характаром вызначаюцца практыкаванні і баланс на дроце эквілібрысты Эміліі Даларэс.

Захалююць сваёй дынамікай, імклівасцю і жылой камедычнасцю вынаходлівае майстэрства акрабаты-эксцэнтрыкаў Густой, акрабатаў на жэрдак Гардэн, балансёраў на валіку Кноут, майстэрства турністаў Пірата.

Вельмі парадавалі госці высокім класам паветранай гімнастыкі, смеласцю і вытрымкай, якая грунтуецца на выдатнай трэніроўцы і бездакорным рэалізу. Пад купіла цырка на трапе віртуозна прадэманстравалі таленавіта артыстка Марыя Рыхтэрава. Працяглая аваяцыя была дастойнай адзнакай яе сапраўднага спартыўнага і творчага майстэрства.

Цікавым было таксама выступленне на двойнай трапецыі Гіжовых.

Танцы на манежы ў тых выпадках становяцца арганічным элементам цыркавога паказу, калі ў іх спалучаецца эстрадная яркасць з акрабатычнай віртуознасцю. Мастацтва Вінарскіх у гэтым жанры таму і знайшло такі водгук, што артысты ў дасканаласці валодаюць вышэй названымі якасцямі. Да таго-ж маладая і прывабная танцоўра раскрывае незвычайна для цырка, але пераканальна ў яе перадачы паэтычнасці і лірызм пачуццяў.

Істотная рыса мастацтва чэшскіх артыстаў — імкненне падаць кожны нумар тактоўна і прыгожа па ўнутранай выразнасці і вонкавым афармленні. Сапраўдны эстэтычны асладу выклікае таленавіта творчая работа жанглеру Рапалі і асабліва Брэмловых.

Адменны густ і багатая вынаходлівасць рухаў — характэрная рыса выступленняў на падкідных дошках калектыва Зорас і на батуче прыгоўна Арландо.

Музычныя эксцэнтрыкі — звычайныя удзельнікі цыркавых паказаў. Да гонару гэтай рысы можна сказаць, што ў гэтым жанры яны знайшлі новыя рысы, уласныя цікавыя фарбы. Спалучэнне вынаходлівай сатыры і гумару з яркай музычнасцю і выдатнай парадыйнай іграй на незвычайных інструментах — дадатная якасць мастацтва эксцэнтрыкаў.

Высокую ацэнку і заслужанае ўхваленне гледач атрымаў адзін са старэйшых клоўнаў чэшскага цырка Беда Лак, удзельнік камічных акрабатычных абразок Мразкоў, артыст Яраслаў Гіжа.

Мінчане надзвычай удзячны дарогім гасцям за тую радасць, якую яны прынеслі ім, ярка і таленавіта пачышы сваё гастролі ў сталіцы Савецкай Беларусі.

М. МІХАЙЛАУ.

У краінах народнай дэмакратыі

СОВЕЦКІЯ ФІЛЬМЫ У КІТАІ

Лепшыя мастацкія фільмы Савецкага Саюза карыстаюцца заслужанай папулярнасцю ў шырокіх колах кітайскага народа.

На Шанхайскай і Дунбэйскай кінастудыях летас было дубіравана 40 савецкіх кінакарцін. Сярод іх — «Вяртанне Сялігі Еортнікава», «Джамбул», «Васа Жалеанова», «Белінскі», «Майская ноч» і іншыя. Хутка кітайскія дзеці ўбачыць на сваіх экраннах кінакарціны «Чук і Гек», «Алеша Піціца» выпрадоўнае характару.

Будуць таксама дубіраваны на кітайскую мову фільмы краін народнай дэмакратыі.

ПІСЬМЕННІКІ АЛБАНІ

Мінулы год быў найбольш плённым годам у творчасці албанскіх пісьменнікаў. Вышлі ў свет 23 творы. Асабліва цікава ў албанскіх чытачоў выклікаў раман лаўрэата прэміі Рэспублікі Сербія Спасе «Іны былі адзінокімі», які расказвае пра

барацьбу сялян супраць феадална-буржуазнай эксплуатацыі. Паэт Якаў Коль напісаў эпічную паэму «Герой Віга» — аб гераізме паці албанскіх партызан. Жыццё дзяўчыны — работніцы тэкстыльнага камбіната прывялі ў сваю паэму «Весна-вы веце» Лазар Сілічы.

КОНКУРС НА ЛЕПШЫ КАЛЕКТЫВ МАСТАЦКАЙ САМАДЗЕЙНАСЦІ

У Румынскай Народнай Рэспубліцы пачаўся трэці рэспубліканскі конкурс калектываў мастацкай самадзейнасці гарадскіх і сельскіх дамоў культуры, хат-чытальні і чырвоных куткоў калектываў сельскіх гаспадарак.

Правядзенне падобных конкурсаў стала ў Румыніі традыцыяй. Так, у другім конкурсе, які быў праведзены два гады назад, удзельнічала тры тысячы хораў, больш чатырох тысяч гуртоў народнага танца, каля 500 аркестраў, звыш 4.500 салістаў.

ПОСПЕХ БАЛГАРСКІХ МАСТАКОУ

Расце і ўдарэнальваецца майстэрства маладых балгарскіх мастакоў. Надаўна ў Сафіі адкрылася XXIII Агульная мастацкая выстаўка. На гэтай выстаўцы маладыя мастакі экспанавалі рад цікавых работ.

Адна з лепшых жывапісных работ выстаўкі «Заклад» належыць маладому мастаку Н. Лізау.

Заслужаным поспехам у наведвальнікаў выстаўкі карыстаецца карціна «Нарада перадавікоў», напісаная мастакам В. Гоевым, Л. Дзічавай і К. Тасевай. Вялікую цікавасць выклікалі нацюрморты і пейзажы С. Івайлава, асабліва пейзаж «Алея ў парку Свободы».

Прыцягла ўвагу і скульптура. Шчыра, усхваляюцца работа Івана Балаева «Ля матэіна балькі», Секула Крумава «Пасля бою», а таксама скульптурныя кампазіцыі «Барацьба ідзе далей» Л. Марынавай, «Праводы на рафак» І. Іванова, «Наша радасная руда» Х. Сімеонава, «Дружба» Л. Радавіаевіча, «На полі» І. Нешава і іншыя.

Мы працай упартай
Багацце шукалі,
Ад ранку да вечара
Спіны мы гнулі —
Удоўж і ўшыркі
Балота каналі...
І срэбрам бялюткім
Каналы бліснулі.
(П. Броўка, «Скарб».)

Балоты, балоты, гнілыя, глухія
Былі тут калісь непраходныя скрозь.
Прабрацца праз багнішчы грукі тая
Ні воўк, ні вярпук не рашаўся, ні лось...
Цяпер любота навакол падзініцца:
Якое тут жыта, якая пшаніца!..

Праз багнішчы ідзе за машынай,
Кладуцца каналы, рунее ралля...
(А. Зарыцкі, «Ля магістральнага канала».)

Быццам сказана аб тым, як людзі «ад ранку да вечара спіны гнулі» і як праз багнішчы «машына ідзе за машынай», а ці краўдулі вершы чалавечы сэрца? Не, чытаец «Скарб» П. Броўкі і «Ля магістральнага канала» А. Зарыцкага, які ўвогуле правільнае, але зусім чужое паэзіі паведамленне. Аўтары рэгіструюць агульнавядомыя звесткі аб сённяшнім Палессі. У геаграфічным дачыненні, у падручніку па эканамічнай геаграфіі, аразумела, мецца такім звесткам. А паэзія... паэзія пры чым тут? Тое, аб чым паведамляюць дачыненні і падручнікі, паэзія заклікана паказваць у вобразнай форме і праз жыццё і сваёасоблівыя адносіны мастака да рэчаіснасці, якую ён адлюстроўвае. Таму з'яўляецца ў творы чалавек — лірычны герой паэты...

Галоўны рэдактар Васіль ВІТНА.
Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Дамітр АРЛОУ, Уладзімір АЛОУНІАУ, Алякс БАЧЫЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Васіль БУРНОСАУ, Настася ГУБАРЭВІЧ, Ірына ЖДАНОВІЧ, Павел НАВАЛЕУ, Барыс ПЯРНОУСКІ.